

Predmet: *Targeted review of the General Block Exemption Regulation (State aid): extended scope for national funds to be combined with certain Union programmes (2nd consultation)* – komentari Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske vezano uz potpore za ulaganja u energetske učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje

Vezano za trenutno otvorene ciljne konzultacije o izmjenama Uredbe Komisije br. 651/2014 (dalje u tekstu: GBER), a nastavno na dosadašnja iskustva pripreme i provedbe projekata u području toplinarstva financiranih sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj, Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske predlaže razmatranje dodatnih izmjena GBER-a u odredbama članka 46. *Potpore za ulaganje u energetske učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje*, odnosno ogovarajućim povezanim odredbama koje definiraju energetske učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje iz članka 2., stavka 124. GBER-a.

GBER i Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju 2014.-2020. onemogućuju dodjelu potpora za sustave koji ne ispunjavaju uvjete iz definicije „učinkovitog grijanja i hlađenja“ iz članka 2. tč. 41. i 42. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća o energetske učinkovitosti (SL L 315, 31.10.2012). Polazeći od striktna primjene ove definicije, državama članicama onemogućena je dodjela potpore za ulaganja u obnovu distribucijske mreže centralnog grijanja koje koriste konvencionalne izvore proizvodnje toplinske energije. Ne dovodeći u pitanje nužnost prelaska proizvodnje toplinske energije s fosilnih goriva na obnovljive izvore, onemogućavanje samostalnog ulaganja u obnovu distribucijske toplinske mreže, posebice u slučajevima sustava koji su dotrajali i generiraju značajne gubitke, dovodi se u nepovoljniji položaj distributere toplinske energije u manjim i novijim državama članicama, posebice u manjim urbanim sredinama, koji do sada nisu bili u mogućnosti provesti značajnije investicije u vlastite sustave. Posljedično, navedeno se također kosi s jednim od najvažnijih ciljeva politike državnih potpora EU – stvaranje jednakih uvjeta poslovanja za sve subjekte na unutarnjem tržištu (tzv. *level playing field*).

U Republici Hrvatskoj pojedine dionice distribucijske mreže su starije od 40 godina, dok prosječni gubici na toplinske mreži na državnoj razini eksponencijalno rastu (s 12 % u 2013., do čak 18,8% u 2018. godini) te snažnije pogađaju manje urbane sredine, što uvelike odskače od prosječnih gubitaka na suvremenim mrežama daljinskog grijanja s predizoliranim cijevima (6-8%).

U slučaju manjih urbanih sredina, koje bilježe najveće gubitke, onemogućavanje ulaganja u toplinske mreže koje koriste konvencionalne izvore proizvodnje toplinske energije u pravilu znači onemogućavanje ulaganja predviđenih Operativnim programom u cjelini. Naime, pružatelji usluge proizvodnje i distribucije toplinske energije su najčešće u vlasništvu lokalne samouprave (tzv. „komunalna poduzeća“) ili mrežom upravljaju operateri u vlasništvu lokalne samouprave, a nitko od njih, u pravilu, nema vlastitog kapitala za značajnije investicije (istodobno ili u kratkim intervalima) koje bi smanjile gubitke na mreži, povećale uštede energije i stvorile uvjete za ulaganja u proizvodna postrojenja. Istovremeno bilježeći značajne financijske i energetske gubitke, zbog starosti sustava i nemogućnosti prijenosa financijskog tereta na krajnje korisnike (uzevši u obzir da je opskrba toplinske energijom u Republici Hrvatskoj regulirana djelatnost koja uzima u obzir i slabiji imovinski status građana u manjim urbanim sredinama), pružatelji usluga distribucije i proizvodnje toplinske energije nisu u mogućnosti osigurati vlastito sufinanciranje za složene investicijske projekte koji bi obuhvaćali ulaganja u proizvodnju i distribucijsku mrežu.

Omogućavanje preliminarnog ulaganja u distribucijsku mrežu olakšalo bi financijsku stabilizaciju korisnika koja bi dugoročno omogućila ulaganja u energetske učinkovite sustave proizvodnje. Pri tome je važno naglasiti da, zbog značajnih gubitaka, pružatelji usluge proizvodnje i distribucije toplinske

energije u manjim urbanim sredinama u pravilu nisu u mogućnosti stabilizirati poslovanje u rokovima definiranim Operativnim programom (do kraja 2023. godine), pa čak niti Planom ulaganja za Europski zeleni plan kojeg je Europska komisija donijela 14. siječnja 2020. godine. Dapače, manji sustavi centraliziranog grijanja na području Republike Hrvatske nisu samo u potrebi stabilizacije poslovanja, već su često u prijetnji propadanja te zamjene drugim sustavima grijanja (npr. etažno grijanje na prirodni plin) koji dugoročno ne mogu ispuniti zahtjeve proizvodnje toplinske energije iz obnovljivih izvora (primjer je urbano područje Grada Splita čija je toplana prestala s radom 2013. godine, a korisnici su većinom prešli na grijanje strujnim sustavima klimatizacije).

Upravo iz navedenih razloga, Republika Hrvatska u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2014.-2020. (dalje u tekstu: OPKK) namijenila je sredstva u iznosu od 80 milijuna eura za ulaganje u toplinske sustave u urbanim sredinama kroz mehanizam integriranih teritorijalnih ulaganja, s posebnim naglaskom na obnovu distribucijskih mreža na kojima su zabilježeni značajni gubici. Ovakav pristup u izradi OPKK usuglašen je i prihvaćen od nadležnih institucija RH i EU. Međutim, ključno, pružatelji usluge proizvodnje i distribucije toplinske energije u manjim urbanim sredinama novih država članica stavljeni su u nepovoljan položaj od sličnih pružatelja na području Europske unije koji su dobili državnu potporu za projekte ulaganja u distribuciju prethodno donošenju Smjernica o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014.–2020. Naime, Europska komisija je prije 2014. godine donosila odluke o spojivosti potpore za takve projekte s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3(c) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (npr. SA. 32832 (2011/N) – *Poland Aid for modernising the district heating network in Dębica*; SA: 32757 (2011/N) – *Poland Aid for modernising the district heating network in Jasło*), što je omogućilo pružateljima usluga distribucije i proizvodnje toplinske energije saniranje gubitaka na distribuciji prije planiranja prelaska proizvodnje na obnovljive izvore energije.

U interesu jednakog postupanja prema svim poslovnim subjektima na unutarnjem tržištu te stvaranja preduvjeta za pružatelje usluga distribucije i proizvodnje toplinske energije da održe poslovanje i dugoročno pokrenu proizvodnju iz obnovljivih izvora energije, predlažemo da se članak 46. GBER-a nadopuni odredbama koje omogućuju i potporu za ulaganja u distribucijsku mrežu sustava koji koriste konvencionalne izvore proizvodnje toplinske energije, barem za ulaganja koja se nalaze u potpomognutim područjima koja ispunjavaju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Unaprijed zahvaljujemo na razmatranju našeg prijedloga.